

Toimintaohje eettisen kanavan käyttöön ja ilmoittajansuojelun periaatteet Pohjanmaan hyvinvointialueella

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan jaosto 26.09.2024 § 24
5181/00.01.01/2024

Valmistelija Paula Granbacka
Lisätietoja: puhelinnumero: 06 218 1111 (vaihde), etunimi.sukunimi@ovph.fi

Laki Euroopan unionin ja kansallisen oikeuden rikkomisesta ilmoittavien henkilöiden suojelusta 20.12.2022/1171 on astunut voimaan 1.1.2023. Kysymys on EU:n ilmoittajansuojeludirektiivin (2019/1937), eli ns. whistleblower-direktiivin täytäntöönpanosta. Lainsäädännön tarkoituksena on varmistaa, että henkilö, joka työnsä yhteydessä havaitsee tai epäilee yleisen edun vastaista toimintaa erikseen määritellyillä EU:n tai kansallisen oikeuden aloilla, voi ilmoittaa asiasta turvallisesti. Hyvinvointialueet kuuluvat direktiivin ja lain soveltamisalaan. Ilmoittajansuojelu kieltää vastatoimet ilmoittajaa kohtaan. Työnantaja ei voi esimerkiksi heikentää ilmoittajan palvelussuhteen ehtoja, päättää ilmoittajan palvelussuhdetta tai lomauttaa ilmoittajaa ilmoituksen johdosta.

Pohjanmaan hyvinvointialue on ottanut eettisen ilmoituskanavan käyttöön 1.4.2023 hallintojohtajan päätöksellä 9.3.2023 § 10/2023. Päätös on tämän asian liitteenä, ja siitä käy ilmi tarkemmin ilmoittajansuojelun yleiset edellytykset sekä soveltamisalat EU ja kansallisen lainsäädännön mukaan.

Ilmoituskanavan käyttöönoton jälkeen on tähän mennessä tullut vain kaksi ilmoitusta, joista kumpikaan ei voimassa olevan lainsäädännön mukaan kuuluisi soveltamisalaan. Jätetyt ilmoitukset on kuitenkin katsottu aiheellisiksi selvittää. Nämä, sekä muut mahdolliset vastaavat ilmoitukset käsittelemällä organisaatiolla on mahdollisuus parantaa etenkin hallinnon prosesseja ja saada tietoa siitä, missä asioissa esihenkilöitä tulee jatkossa paremmin perehdyttää, opastaa ja tukea. Oikeusministeriön antaman informaation mukaan lain soveltamisalaa tullaan jatkossa vähitellen laajentamaan. Alkuvaiheessa soveltamisalaan otettiin EU-tasollakin mukaan vain ne alat, jotka on katsottu olevan kaikista riskialttiimpia aloja joko taloudellisessa mielessä tai yleisen edun toteutumista ajatellen.

Pohjanmaan hyvinvointialueella eettisen kanavan käyttöönottoa on valmistellut työryhmä. Työryhmä on valmistellut toimintaohjeet kanavan käyttöön ja periaatteet ilmoittajansuojelulle. Työryhmä ehdottaa, että kanavan soveltamisalaa sekä ilmoittajan suojelua laajennettaisiin kattamaan kaikki sellaiset asiat, joissa ilmoittaja epäilee väärinkäytöstä tai toimintaa, joka ei noudata eettisiä periaatteita tai ovat lain tai organisaation sisäisten ohjeiden vastaisia. Esimerkkeinä mainittakoon eturistiriidat, lahjonta, ihmisoikeusrikkomukset, kilpailulainsäädäntöä vastaan tehdyt rikkomukset, taloudelliset väärinkäytökset, syrjinnän tai ahdistelun muodot, tai vilpillinen, epäasianmukainen, epärehellinen, laitton tai piittaamaton toiminta tai käytös.

Eettisen kanavan prosessin omistajaksi on sovittu sisäinen tarkastaja. Jätetyt ilmoitukset vastaanottaa kolmen hengen tiimi, joka koostuu sisäisestä tarkastajasta, juristista ja tietosuojapäälliköstä. Lisäksi työryhmään kuuluvat asiantuntijajäseninä hallintoylilääkäri, hankintajohtaja, talouspäällikkö sekä HR-suunnittelija. Ensin mainittu kolmen hengen tiimi selvittää ilmoituksen aiheellisuutta ja asianmukaisuutta, mutta työryhmä yhdessä tekee operatiiviselle johdolle ehdotuksen mahdollisista jatkotoimenpiteistä. Työryhmä ei siis tee päätöksiä, vaan antaa ratkaisuehdotuksensa, ja siirtää sen operatiiviselle johdolle päätettäväksi (toimiala/resurssi johto). Ilmoittajalle annetaan kanavan kautta vastaus hänen jättämänsä ilmoitukseen.

Hallintojohtaja Jakobsson-Pada Linda

jaosto hyväksyy:

- työryhmän laatiman ohjeen sekä päättää laajentaa eettisen kanavan soveltamisalaa kattamaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisten asioiden lisäksi kaikki sellaiset asiat, joissa ilmoittaja epäilee väärinkäytöstä tai toimintaa, joka on vastoin eettisiä periaatteita, lainsäädäntöä tai organisaation sisäisiä ohjeita.

- hallintoylilääkäri Heikki Kaukorannan sijaistamaan tietosuojapäällikkö Tuija Viitalaa yhtenä ilmoitusten vastaanottajana tämän virkavapaan ajan 25.1.2025 saakka.

-hallintojohtajan päätöksellään tarvittaessa nimeämään työryhmään pysyviä jäseniä tai tapauskohtaisia asiantuntijajäseniä ilmoitusten käsittelyn tueksi.

Päätös:

jaosto hyväksyi

- työryhmän laatiman ohjeen sekä päättää laajentaa eettisen kanavan soveltamisalaa kattamaan voimassa olevan lainsäädännön mukaisten asioiden lisäksi kaikki sellaiset asiat, joissa ilmoittaja epäilee väärinkäytöstä tai toimintaa, joka on vastoin eettisiä periaatteita, lainsäädäntöä tai organisaation sisäisiä ohjeita tai epäily korruptiosta on herännyt.

- hallintoylilääkäri Heikki Kaukorannan sijaistamaan tietosuojapäällikkö Tuija Viitalaa yhtenä ilmoitusten vastaanottajana tämän virkavapaan ajan 25.1.2025 saakka.

-hallintojohtajan päätöksellään tarvittaessa nimeämään työryhmään pysyviä jäseniä tai tapauskohtaisia asiantuntijajäseniä ilmoitusten käsittelyn tueksi.

Jaosto päätti, että prosessikuvauksessa kuvataan myös ilmoituksen käsittelyprosessi tapauksissa, joissa ilmoitus koskee organisaation ylintä johtoa.

Jakelu